

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การแพทย์พื้นบ้านกับการเฝ้าระวังรักษาความเจ็บป่วยทางจิตใจในสังคมไทยภาคเหนือ

ผู้เขียน

นางสาวณัฐยา สมะเวียง

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาสังคม)

คณะกรรมการที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรัญญา ศิริผล อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
ศาสตราจารย์ ดร. ชส. สันตสมบัติ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
อาจารย์ ดร. อริยา เสวตามร์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาการแพทย์พื้นบ้านที่ใช้รักษาผู้ป่วยทางจิตใจในสังคมไทยภาคเหนือ โดยศึกษาผ่านกลุ่มผู้รักษาพื้นบ้าน คัดเลือกกรณีศึกษาเป็นพระสงฆ์และคนทรงสองสำนักในเขตอำเภอรอบนอกของจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งสองสำนักได้รับความนิยมจากคนท้องถิ่นและจากคนนอกพื้นที่อย่างกว้างขวาง งานวิจัยนี้ได้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ผ่านการสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์เจาะลึกแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการในการเก็บข้อมูลผู้รักษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการรักษา

ปัจจุบัน การแพทย์แบบสมัยใหม่ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญกับเรื่องสุขภาพและการดูแลสุขภาพเจ็บป่วยของผู้คน ในด้านสุขภาพจิตก็เช่นเดียวกัน การแพทย์สมัยใหม่กลายเป็นกระแสหลักในการอธิบายความเจ็บป่วย และในเชิงสถาบันมีการก่อตั้งสถาบันทางการแพทย์จิตเวชในประเทศไทย ในภาคเหนือมีการก่อตั้งโรงพยาบาลจิตเวชเพื่อรองรับผู้ป่วยที่มีปัญหาทางจิตใจ แม้ผู้ป่วยส่วนมากเลือกรับการรักษาจากโรงพยาบาลสมัยใหม่เป็นตัวเลือกอันดับแรก แต่กลับพบว่า มีผู้ป่วยจำนวนมากที่การแพทย์สมัยใหม่รักษาไม่ได้หรือไม่หายขาด กลายเป็นผู้ป่วยเรื้อรัง และต้องเสาะแสวงหาการรักษาเยียวยารักษาแบบอื่นๆ รวมถึงการแพทย์พื้นบ้านก็เป็นหนึ่งในตัวเลือกที่มีผู้ป่วยทางจิตใจเข้ารับบริการ

จากการศึกษา มีข้อค้นพบสำคัญ 3 ประการ คือ *ประการแรก* สถานพยาบาลพื้นบ้านกลับมามีบทบาทอย่างสำคัญในการรักษาผู้ป่วยทางจิตใจในสถานะที่การแพทย์สมัยใหม่ไม่ประสบความสำเร็จมากนักในการดูแลรักษา *ประการที่สอง* กลุ่มผู้รักษาพื้นบ้านมีการปรับเปลี่ยน ผสมผสานแนวคิดและวิธีการรักษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันมากขึ้น ได้แก่ การอธิบายสาเหตุความ

เจ็บป่วยเชื่อมโยงกับสภาพการใช้ชีวิตของผู้ป่วยทางจิตใจ เช่น พฤติกรรมการใช้ชีวิตอันเคร่งเครียด ตลอดจนการผสมผสานความรู้การแพทย์สมัยใหม่และหลักการทางวิทยาศาสตร์ช่วยสนับสนุน คำอธิบายสาเหตุและอธิบายวิธีการรักษา มีการหยิบยืมภาษาใหม่ๆ ปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ปัจจุบัน *ประการสุดท้าย* พบว่า ผู้รักษาพื้นบ้านยังได้ “สร้างความเป็นมืออาชีพ” ขึ้นเพื่อให้เกิดการยอมรับในการรักษา การสร้างความเป็นมืออาชีพดังกล่าวกระทำผ่าน การสร้างความชอบธรรมทาง ศีลธรรม การมีความรอบรู้ในการรักษาอย่างหลากหลาย และ ประสิทธิภาพของการรักษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Thesis Title	Local Medicine and Mental Illness Healing in Northern Thai Society	
Author	Ms. Nattaya Somwawiang	
Degree	Master of Arts (Social Development)	
Advisory Committee	Assistant Professor Dr. Aranya Siriphon	Advisor
	Professor Dr. Yos Santasombat	Co-advisor
	Lecturer Dr. Ariya Svetamra	Co-advisor

ABSTRACT

This thesis is a study on local medicine which is used to heal mental illness in Northern Thai society. The study was conducted in local healing places utilizing monks and spirit mediums in the outer districts of ChiangMai province. Both are widely famous for local people and others. This study collected information about local healers and helpers by in-depth formal and informal interviews.

Nowadays, modern medicine plays an important role in healing people's sickness, both physical and mental. Modern medicine has become mainstream knowledge to explain health and establish mental health institutes. Although most patients choose to be treated in mental hospitals first, it is sometimes not effective and leads to chronic illness in many cases. Therefore, they need to find other healing methods including local medicine.

The results of the study demonstrated three points. The first finding is that local healing places play important roles in healing mental illness when modern medicine is not effective. Second, local healers improve and mix concepts and methods of healing for present-day situations by explaining illnesses as being related to everyday life such as behaviors which make people stressed. Moreover, local healers employ intermedical relation with local and modern medical knowledge, as well as scientific principle to support their explanation with regard to causes and

methods of local healing. This includes, modern medical terminology usage to give explanations associated with current issues to the people. Lastly, local healers adopt “professionalization” to gain acceptance in healing. Such professionalization is conducted through moral legitimacy, various fields of healing knowledge, and healing efficacy.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved